Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

9. oktoober 2025 *

Eelotsusetaotlus – Riigiabi – Määrus (EL) nr 651/2014 – Erand teatavat liiki abile, mis on siseturuga kokkusobiv – Tõlkeviga selle määruse rumeeniakeelses versioonis – Seda viga parandava määruse õiguslikud tagajärjed – Võimalus nõuda tagasi abi, mis anti tõlkeviga sisaldava määruse versiooni alusel enne selle parandamist – Õiguspärase ootuse kaitse – Õiguskindlus

Liidetud kohtuasjades C-416/24 ja C-417/24,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Curtea de Apel Bacău (Bacău apellatsioonikohus, Rumeenia) 18. aprilli 2024. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse 11. juunil 2024, menetlustes

On Air Media Professionals SRL (C-416/24)

versus

Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii Iași

ja

Different Media SRL (C-417/24)

versus

Ministerul Antreprenoriatului și Turismului – Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Atragere de Investiții și Promovare a Exportului Iași,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president F. Biltgen, Euroopa Kohtu asepresident T. von Danwitz esimese koja kohtuniku ülesannetes, kohtunikud I. Ziemele, A. Kumin ja S. Gervasoni (ettekandja),

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

* Kohtumenetluse keel: rumeenia.

arvestades seisukohti, mille esitas:

– Euroopa Komisjon, esindajad: Ł. Habiak, M. Lagrue, L. Nicolae ja P. J. O. Van Nuffel,

olles 22. mai 2025. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotlused käsitlevad küsimust, kuidas tõlgendada komisjoni 17. juuni 2014. aasta määruse (EL) nr 651/2014 [ELTL] artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT 2014, L 187, lk 1; edaspidi „üldine grupierandi määrus“), artikli 2 punkti 18 alapunkti a esimest lauset, komisjoni 15. märtsi 2021. aasta määruse (EL) 2021/452, millega parandatakse komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ([ELTL] artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks) rumeeniakeelset versiooni (ELT 2021, L 89, lk 1; edaspidi „parandusmäärus“), artikli 1 lõiget 1 ning õiguspärase ootuse kaitse ja õiguskindluse põhimõtteid.

2 Taotlused, mis on sõnastatud identselt, on esitatud kahes kohtuvaidluses, millest esimese pooled on Rumeenia õiguse alusel asutatud osaühing On Air Media Professionals SRL (edaspidi „On Air Media“) ja Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii Iași (väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate amet, Iași, Rumeenia) ning teise pooled on samuti Rumeenia õiguse alusel asutatud osaühing Different Media SRL ja Ministerul Antreprenoriatului și Turismului – Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Atragere de Investiții și Promovare a Exportului Iași (ettevõtlus- ja turismiministeerium, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate amet, kelle ülesanne on meelitada ligi investeeringuid ja edendada eksporti, Iași, Rumeenia), seoses nõuetega maksta tagasi toetused, mis on neile kahele äriühingule antud COVID-19 pandeemia põhjustatud majanduskriisist mõjutatud ettevõtjate toetusmeetmete raames.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Üldine grupierandi määrus

3 Üldise grupierandi määruse põhjendus 14 on sõnastatud järgmiselt:

„Raskustes olevatele ettevõtjatele antav abi tuleks käesoleva määruse reguleerimisalast välja jätta, sest sellist abi tuleks hinnata lähtuvalt raskustes olevate ettevõtete päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi 1. oktoobri 2004. aasta suunistest, […] mida on pikendatud [Euroopa K]omisjoni teatisega (Ühenduse 1. oktoobri 2004. aasta suuniste (raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta) kohaldamisaja pikendamine), […] või järgnevatest suunistest, et vältida neist kõrvalehoidmist. Seda ei kohaldataks abikavade puhul, millega heastatakse teatavate loodusõnnetuste tekitatud kahju.

Õiguskindluse huvides on asjakohane sätestada selged kriteeriumid, mille puhul ei ole vaja hinnata ettevõtja olukorra kogu eripära, et otsustada, kas ettevõtja on raskustes käesoleva määruse tähenduses.“

4 Määruse artikli 1 „Reguleerimisala“ lõikes 4 on sätestatud:

„Käesolevat määrust ei kohaldata järgmise abi suhtes:

[…]

c) abi raskustes olevale ettevõtjale, välja arvatud abikavad, millega korvatakse teatavate loodusõnnetuste tekitatud kahju.

[…]“.

5 Määruse artikli 2 „Mõisted“ rumeeniakeelne algversioon on järgmine:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

18) „raskustes olev ettevõtja” – ettevõtja, kellel on vähemalt üks järgmistest tunnustest:
a) Kui on tegemist piiratud vastutusega äriühinguga (v.a [väike või keskmisega suurusega ettevõtja (VKE)], mis on eksisteerinud vähemalt kolm aastat, või riskifinantseerimisabi puhul VKE, millel on kulunud 7 aastat esmamüügist, mis kvalifitseerub riskifinantseerimisinvesteeringu saamiseks pärast valitud finantsvahendaja hoolsuskohustuse menetlust), kes on akumuleeritud kahjumi tõttu kaotanud üle poole oma märgitud osa- või aktsiakapitalist. Nii on see juhul, kui akumuleeritud kahjumi mahaarvamine reservidest (ning kõikidest muudest elementidest, mida üldiselt peetakse äriühingu omavahendite osaks) annab negatiivse kogusumma, mis ületab poolt märgitud aktsiakapitalist. Käesoleva sätte tähenduses osutab „piiratud vastutusega äriühing“ eelkõige sellistele äriühingu liikidele, mida on nimetatud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta] direktiivi 2013/34/EL [teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT 2013, L 182, lk 19)] I lisas, ning „aktsiakapital“ hõlmab vajaduse korral mis tahes ülekurssi.

[…]“.

Parandusmäärus

6 Parandusmääruse põhjendused 1 ja 2 on sõnastatud järgmiselt:

„1. [Üldise grupierandi määruse] rumeeniakeelses versioonis on artikli 2 punkti 18 alapunkti a esimeses lauses ja artikli 2 punkti 18 punkti b esimeses lauses vigu, mis muudavad sätete tähendust.

2. Seepärast tuleks [üldise grupierandi määruse] rumeeniakeelset versiooni parandada. Teistes keeleversioonides ei ole vaja parandusi teha“.

7 Parandusmääruse artikli 1 lõikes 1 on sätestatud:

„[Üldise grupierandi määrust] parandatakse järgmiselt:

artikli 2 punkti 18 esimese alapunkti esimene lause asendatakse järgmisega: „Kui on tegemist piiratud vastutusega äriühinguga (v.a VKE, mis on eksisteerinud vähem kui kolm aastat, või riskifinantseerimisabi puhul VKE, millel on kulunud vähem kui 7 aastat esmamüügist, mis kvalifitseerub riskifinantseerimisinvesteeringu saamiseks pärast valitud finantsvahendaja hoolsuskohustuse menetlust), kes on akumuleeritud kahjumi tõttu kaotanud üle poole oma märgitud osa- või aktsiakapitalist.““

8 Parandusmääruse artiklis 2 on sätestatud:

„Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.“

27. augusti 2020. aasta otsus

9 Komisjon kiitis riigiabi kava „COVID-19: Toetus VKEdele ja suurettevõtjatele COVID-19 pandeemia põhjustatud majanduskriisi ületamiseks“, millest Rumeenia teatas komisjonile 20. augustil 2020, heaks komisjoni 27. augusti 2020. aasta otsusega C(2020) 5949 (final) – Riigiabi SA.58166 (2020/N) – Rumeenia – COVID 19: Toetus VKEdele ja suurettevõtjatele COVID-19 pandeemiast tingitud majanduskriisi ületamiseks (ELT 2020, C 302, lk 1; edaspidi „27. augusti 2020. aasta otsus“).

10 Otsuse põhjendustes 16 ja 47 on märgitud:

„16. Meetme raames ei tohi abi anda 31. detsembri 2019. aasta seisuga raskustes olevatele ettevõtjatele [üldise grupierandi määruse], põllumajandussektori grupierandi määruse või kalandus- ja vesiviljelussektori grupierandi määruse tähenduses.

[…]

47. Seetõttu leiab komisjon, et meede on liikmesriigi majanduses tõsise häire kõrvaldamiseks vajalik, asjakohane ja proportsionaalne ning vastab kõigile ajutise raamistiku tingimustele. Eelkõige:

[…]

– Meetme raames ei tohi abi anda ettevõtjatele, kes olid raskustes juba 31. detsembril 2019 (vt põhjendus 16). Seega on meede kooskõlas ajutise raamistiku punkti 22 alapunktiga c.“

Rumeenia õigus

OUG nr 130/2020

11 Valitsuse 31. juuli 2020. aasta kiireloomulise määruse nr 130/2020 teatud meetmete kohta, millega antakse rahalist toetust välistest tagastamatutest vahenditest seoses 2014.–2020. aasta konkurentsivõime rakenduskavaga COVID-19 kriisi olukorras, ja muude meetmete kohta Euroopa vahendite valdkonnas (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele

măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului operațional Competitivitate 2014-2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene) (*Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 705, 6.8.2020) (edaspidi „OUG nr 130/2020“) artikli 4 lõikes 1 on sätestatud:

„Mikrotoetused on kuni 2000 eurot ja neid antakse ühekordse kindlasummalise maksena vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1301/2013, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006 (ELT 2013, L 347, lk 289) (muudetud redaktsioonis), artikli 3 lõikele 1 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT 2013, L 347, lk 320), artikli 67 lõike 1 punktile c.“

12 OUG nr 130/2020 artiklis 6 on sätestatud:

„Artikli 4 lõikes 1 sätestatud mikrotoetusi antakse riigiabilepingu alusel abisaajatele, kes vastavad kumulatiivselt järgmistele tingimustele:

a) nad on tegelenud tavapärase/igapäevase majandustegevusega vähemalt ühe kalendriaasta jooksul enne rahastamistaotluse esitamise kuupäeva, välja arvatud [volitatud füüsilised isikud ja individuaalsed arstipraksised], kelle tegevus võib olla alanud hiljemalt 1. veebruaril 2020;

b) nende käive toetustaotluse esitamisele eelneval majandusaastal on rahastamistaotluse esitamise kuupäeval vähemalt 5000 eurot [Rumeenia leudes (RON)], välja arvatud artikli 5 lõike 1 punktis a osutatud riigiabi saajad, kes on asutatud 2019. aastal ja kelle käive on väiksem kui 5000 eurot, kelle puhul arvutatakse käibe alammäär, korrutades 2019. aastal tervete tegevuskuude arvu summaga 415 eurot, ning artikli 5 lõike 1 punktides b ja c osutatud riigiabi saajad;

c) nad jätkavad oma tegevust vähemalt kuue kuu jooksul alates mikrotoetuste vormis toetuse andmisest.“

13 OUG nr 130/2020 artiklis 32 on ette nähtud:

„1. Riigiabi andmise eeskirjad on sätestatud riigiabikavas „Toetus VKEdele“, mille kohta on vaja Euroopa Komisjonilt arvamust.

2. Riigiabikava „Toetus VKEdele“ muutmine ja/või täiendamine jõustub alates kuupäevast, mil Euroopa Komisjon teatab heakskiitmise otsusest“.

Määrus nr 1060/2857/2020

14 Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri (majandus-, energeetika- ja äriministeerium, Rumeenia) ning Ministerul Fondurilor Europene (Euroopa fondide ministeerium, Rumeenia) 8. septembri 2020. aasta määruse nr 1060/2857/2020, millega kiidetakse heaks riigiabikava „Toetus VKEdele COVID-19 pandeemiast põhjustatud

majanduskriisi ületamiseks“ (Ordinul nr. 1060/2857/2020 pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat – Sprijin pentru IMM-uri în vederea depășirii crizei economice generate de pandemia de COVID-19) (*Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 835, 11.9.2020) (edaspidi „määrus nr 1060/2857/2020“), lisa punktis 3.6 on määratletud järgmine mõiste:

„„raskustes olevad ettevõtjad“ – vastavalt [üldise grupierandi määruse] artikli 2 punkti 18 alapunktile a loetakse ettevõtja raskustes olevaks järgmistes olukordades:

i) kui on tegemist piiratud vastutusega äriühinguga (v.a VKE, mis on eksisteerinud vähemalt kolm aastat), kes on akumuleeritud kahjumi tõttu kaotanud üle poole oma märgitud osa- või aktsiakapitalist. Nii on see juhul, kui akumuleeritud kahjumi mahaarvamine reservidest (ning kõikidest muudest elementidest, mida üldiselt peetakse äriühingu omavahendite osaks) annab negatiivse kogusumma, mis ületab poole märgitud aktsiakapitalist. Selle sätte kohaldamisel mõistetakse „piiratud vastutusega äriühingu“ all eelkõige [direktiivi 2013/34] I lisas mainitud äriühinguliike ning „osa- ja aktsiakapital“ hõlmab olenevalt olukorrast mis tahes ülekurssi;

[…]“.

15 Määruse lisa punktis 6.19 on sätestatud:

„Käesoleva riigiabikava kohaste meetmete alusel rahastuse taotlejate üldised abikõlblikkuse kriteeriumid on järgmised:

a) nad ei ole 31. detsembri 2019. aasta seisuga [üldise grupierandi määruse] artikli 2 punkti 18 tähenduses raskustes, välja arvatud [volitatud füüsilised isikud ja individuaalsed arstipraksised];

b) nende suhtes ei ole tehtud ega täidetud ühtegi riigiabi tagasinõudmise otsust […];

c) nende suhtes ei ole algatatud ennetavat kompromissi, likvideerimis-, maksejõuetus- või pankrotimenetlust.“

Määrus nr 2989/2020

16 30. septembri 2020. aasta määruse nr 2989/2020, millega kiidetakse heaks meetme „Mikrotoetused välistest tagastamatutest vahenditest“ rakendusmenetlus riigiabi kava raames, mis kehtestati valitsuse kiireloomulise määrusega nr 130/2020 teatud meetmete kohta, millega antakse rahalist toetust välistest tagastamatutest vahenditest seoses 2014.–2020. aasta konkurentsivõime rakenduskavaga COVID-19 kriisi olukorras, ja muude meetmete kohta Euroopa vahendite valdkonnas (Ordinul nr. 2989/2020 privind aprobarea Procedurii de implementare a măsurii „Microgranturi acordate din fonduri externe nerambursabile“ din cadrul schemei de ajutor de stat instituite prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului operațional Competitivitate 2014-2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene) (*Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 902, 5.10.2020), lisa punktis 8.11 on sisuliselt sätestatud, et kui pärast rahastamislepingute allkirjastamist tehtud kontrolli tulemusel tuvastatakse, et abisaaja ei kuulu OUG-s nr 130/2020 ette nähtud abikõlblike abisaajate kategooriasse, nõutakse riigiabi täies ulatuses tagasi.

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

17 20. augustil 2020 teatas Rumeenia komisjonile abikavast „Toetus VKEdele ja suurettevõtjatele COVID-19 pandeemia põhjustatud majanduskriisi ületamiseks“. Komisjon kiitis selle riigiabikava heaks 27. augusti 2020. aasta otsusega.

18 Selle otsuse põhjenduse 16 kohaselt ei saanud heakskiidetud kava alusel anda riigiabi ettevõtjatele, kes olid 31. detsembri 2019. aasta seisuga raskustes üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 18 tähenduses. Nagu nähtub nimetatud otsuse põhjendusest 47, oli see üks komisjoni seatud tingimustest selleks, et abikava saaks tunnistada vajalikuks, asjakohaseks ja proportsionaalseks ning seega siseturuga kokkusobivaks.

19 Pärast 27. augusti 2020. aasta otsusest teatamist rakendasid Rumeenia ametiasutused abikava määrusega nr 1060/2857/2020.

20 Selle määruse lisa punktis 6.1 oli ette nähtud, et teatavate VKEde kategooriate puhul antakse abi kuni 2000 eurot abisaaja kohta.

21 27. augusti 2020. aasta otsuse kohaselt oli üks üldistest abikõlblikkuse kriteeriumidest, millele rahastuse taotlejad peavad vastama, selle määruse lisa punkti 6.19 kohaselt see, et taotlejad ei olnud 31. detsembri 2019. aasta seisuga raskustes üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 18 tähenduses. Selles sättes esitatud mõiste „raskustes olev ettevõtja“ määratlust korrati selle määruse lisa punkti 3.6 alapunktis i.

22 Eespool nimetatud abikava raames sõlmisid On Air Media ja Different Media 10. detsembril 2020 rahastamislepingud, mille alusel neist kummalegi anti mikrotoetust summas 9679 Rumeenia leud (ligikaudu 1945 eurot), et aidata neil saada üle COVID-19 pandeemiast põhjustatud majanduskriisist.

23 Mõlema mikrotoetuse kohta tehti tagasinõudmisotsus: On Air Media puhul 8. novembril 2022 ja Different Media puhul 18. oktoobril 2022. Rumeenia ametiasutused leidsid, et need äriühingud ei vastanud ühele kõnealuste toetuste saamise õiguslikest tingimustest, kuna 31. detsembri 2019. aasta seisuga olid nad määruse nr 1060/2857/2020 lisa punkti 3.6 alapunkti i tähenduses „raskustes olevad ettevõtjad“, sest nende äriühingute kapitalikahjum sel kuupäeval ületas oluliselt poole nende märgitud kapitalist.

24 On Air Media ja Different Media esitasid nende tagasinõudmisotsuste peale kaebused Tribunalul Neamțile (Neamți esimese astme kohus, Rumeenia). Nende väitel vastavad nad kõikidele mikrotoetuste saamiseks ette nähtud tingimustele, ja eelkõige ei ole neil üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 18 tähenduses raskustes olevate ettevõtjate tunnuseid. Nende sõnul jäetakse selle määruse rumeeniakeelse versiooni kõnealuste sätete kohaselt „raskustes olevate ettevõtjate“ kategooriast välja „VKEd, mis on eksisteerinud vähemalt kolm aastat“. On Air Media ja Different Media väitel olid nad eksisteerinud vastavate rahastamislepingute sõlmimise ajal vastavalt 13 ja 18 aastat.

25 Tribunalul Neamț (Neamți esimese astme kohus) jättis kaebused rahuldamata. See kohus tugines asjaolule, et üldise grupierandi määruse rumeeniakeelset versiooni parandati pärast On Air Mediale ja Different Mediale toetuse andmist parandusmäärusega ning et pärast parandust on üldise grupierandi määruses ette nähtud, et mõiste „raskustes olevad ettevõtjad“ kohaldamisalast

jäävad välja ning on seega kõnealuse abi saamiseks abikõlblikud üksnes VKEd, mis on eksisteerinud vähem kui kolm aastat, mitte – nagu on sätestatud selle määruse rumeeniakeelses algversioonis – VKEd, mis on eksisteerinud üle kolme aasta.

26 See kohus leidis, et parandusmäärusega ei muudetud üldise grupierandi määrust, vaid parandati selle rumeeniakeelset versiooni, kuna ingliskeelses algversioonis oli määruse vastuvõtmisest alates viidatud VKEdele, „mis on eksisteerinud vähem kui kolm aastat“. Sellest tulenevalt kohaldas ta parandusmäärusega parandatud üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 18 ja leidis, et On Air Media ja Different Media ei vastanud oma toetuste taotluste esitamise ajal kõigile abikõlblikkuse kriteeriumidele.

27 Need äriühingud esitasid esimese astme kohtu otsuste peale apellatsioonkaebused Curtea de Apel Bacăule (Bacău apellatsioonikohus, Rumeenia), kes on eelotsusetaotlused esitanud kohus.

28 Selles kohtus on nad esiteks seisukohal, et Rumeenia ametiasutused kohaldasid parandusmäärust tagasiulatuvalt, kuna see võeti vastu 2021. aasta märtsis ehk rohkem kui kolm kuud pärast kõnealuste rahastamislepingute allkirjastamist ja isegi pärast seda, kui toetusi oli kasutatud seadmete ostmiseks.

29 Teiseks väidavad need äriühingud, et esimese astme kohtuotsuse põhjendustes esineval mõistel ingliskeelne „määruse algversioon“ puudub õiguslik alus, kuna rumeenia keel on üks Euroopa Liidu 24 ametlikust keelest samamoodi nagu ka ülejäänud 23 keelt.

30 Kolmandaks märgivad nad, et rahastamislepingute allkirjastamise kuupäeval oli üldise grupierandi määruse rumeeniakeelne versioon jõus ilma muudatusteta juba üle kuue aasta ning et selle määruse tekst oli täielikult kooskõlas kõigi teiste antud juhul kohaldatavate normatiivaktidega, muu hulgas määrusega nr 1060/2857/2020, mis sisaldas identset teksti. Neil asjaoludel väidavad need äriühingud, et nad esitasid oma toetuse taotlused, allkirjastasid rahastamislepingu ja täitsid selle heas usus.

31 Eelotsusetaotlused esitanud kohus leiab, et ta peab lahendama küsimuse, kas sellise määruse vastuvõtmine, millega parandatakse liidu esimese määruse keeleversiooni, toob kaasa parandatud versiooni tagasiulatuva kohaldamise alates esimesena nimetatud määruse jõustumisest või on sellel õiguslikud tagajärjed alles alates parandusmääruse jõustumisest.

32 Samuti soovib ta teada, kas see, kui riigiabi, mis on antud algselt üldise grupierandi määruse rumeeniakeelses versioonis sisaldunud tingimusi järgides, nõutakse tagasi sellises kontekstis nagu tema menetluses olevates kohtuasjades, on vastuolus õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtetega.

33 Lõpuks märgib ta, et liikmesriigi kohtupraktika ei ole nendes küsimustes ühtne.

34 Neil asjaoludel otsustas Curtea de Apel Bacău (Bacău apellatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas liidu määruse rumeeniakeelset ametlikku versiooni parandava määruse – st [parandusmääruse] – vastuvõtmisel on selle tagajärjeks parandatud versiooni tagasiulatuv kohaldamine alates algse määruse jõustumisest, või kas sel on ainult edasiulatuv toime alates [parandusmääruse] jõustumisest, juhul kui riigi ametiasutused on andnud riigiabi kooskõlas

tingimustega, mis on sätestatud [üldise grupierandi määruse] algses rumeeniakeelses versioonis, ning kui nad on pärast [parandusmääruse] jõustumist nõudnud antud riigiabi tagastamist?

2. Kas liidu määruse keeleversioonide võrdväärsus tähendab, et liikmesriigi ametiasutused võivad sellise riigiabi saaja vastu, kellele anti riigiabi kooskõlas [üldise grupierandi määruse] algse rumeeniakeelse versiooniga, tugineda [parandusmääruse], millega parandatakse [üldise grupierandi määruse] rumeeniakeelset versiooni, sätetele, et nõuda riigiabi tagastamist, kui abisaajal puudub igasugune süü?

3. Kas liidu õigust ja eelkõige õiguspärase ootuse kaitse ja õiguskindluse põhimõtteid tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus sellise riigiabi tagasinõudmine, mis anti algses rumeeniakeelses versioonis ette nähtud tingimusi täites – tingimusi, mida aga [üldise grupierandi määruse] muudes keeleversioonides ei olnud –, ja parandus viidi siiski ka rumeeniakeelses versioonis sisse [parandusmäärusega] pärast riigiabi andmist?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

35 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus sisuliselt teada, kas parandusmäärust tuleb tõlgendada nii, et sellega parandatakse üldise grupierandi määruse rumeeniakeelset versiooni tagasiulatuvalt alates viimati nimetatud määruse jõustumise kuupäevast.

36 Kõigepealt tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ilmselgelt liidu õiguskorra huvides, et lahknevate tõlgenduste vältimiseks tulevikus tõlgendataks liidu õigusnorme ühetaoliselt, ning selle tagamine on ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtu pädevuses (vt selle kohta 18. oktoobri 1990. aasta kohtuotsus Dzodzi, C-297/88 ja C-197/89, EU:C:1990:360, punktid 37 ja 38, ning 16. juuni 2016. aasta kohtuotsus Rodríguez Sánchez, C-351/14, EU:C:2016:447, punkt 61).

37 Liidu õigusnormide ühetaolise tõlgendamise vajadus välistab selle, et kahtluse korral käsitletaks sätte sõnastust isoleeritult, ja vastupidi, nõuab, et seda tõlgendataks ja kohaldataks teistes ametlikes keeltes koostatud versioone arvestades (5. detsembri 1967. aasta kohtuotsus van der Vecht, 19/67, EU:C:1967:49, lk 456, ja 10. aprilli 2025. aasta kohtuotsus Tartisai, C-238/24, EU:C:2025:258, punkt 30).

38 Nagu Euroopa Kohus on samuti järjepidevalt otsustanud, peab kõigi liidu õigusaktide keeleversioonidel siiski põhimõtteliselt olema sama väärtus (2. aprilli 1998. aasta kohtuotsus EMU Tabac jt, C-296/95, EU:C:198:152, punkt 36, ja 4. oktoobri 2024. aasta kohtuotsus AFAÏA, C-228/23, EU:C:2024:829, punkt 38).

39 Kui liidu õigusakti eri keeleversioonides on erinevusi, tuleb asjaomast sätet tõlgendada lähtuvalt selle õigusakti üldisest ülesehitusest ja eesmärkidest, mille osa see säte on (27. oktoobri 1977. aasta kohtuotsus Bouchereau, 30/77, EU:C:1977:172, punkt 14, ja 10. aprilli 2025. aasta kohtuotsus Tartisai, C-238/24, EU:C:2025:258, punkt 30).

40 Liidu õigusnormi selline tõlgendus ei saa siiski võtta selle sätte selgelt ja täpselt sõnastuselt kogu soovitavat toimet (8. detsembri 2005. aasta kohtuotsus EKP *vs*. Saksamaa, C-220/03, EU:C:2005:748, punkt 31, ja 3. septembri 2024. aasta kohtuotsus Illumina ja Grail, C-611/22 P ja C-625/22 P, EU:C:2024:677, punkt 126).

41 Kuna rumeeniakeelne versioon, mille sõnastus oli selge ja ühemõtteline, lahkneb üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 18 teistest keeleversioonidest, siis võttis komisjon vastu põhikohtuasjade aluseks oleva parandusmääruse.

42 Üldise grupierandi määruse, millega tunnistatakse teatavat liiki abi ELTL artiklite 107 ja 108 alusel siseturuga kokkusobivaks, artikli 1 lõike 4 punkti c kohaselt on selle määruse kohaldamisalast välja jäetud „raskustes olevad ettevõtjad“, mille määratlus on esitatud selle määruse artikli 2 punktis 18.

43 Kui selle sätte rumeeniakeelne versioon, mis avaldati 26. juunil 2014 *Euroopa Liidu Teatajas*, jättis täiesti ühemõttelises sõnastuses piiratud vastutusega äriühingute puhul raskustes olevate ettevõtjate kategooriast välja VKEd, mis on eksisteerinud vähemalt kolm aastat, siis selle sätte teised keeleversioonid, mis avaldati samal päeval *Euroopa Liidu Teatajas*, välistasid sama selgelt sellest kategooriast VKEd, mis on eksisteerinud vähem kui kolm aastat.

44 Mis puudutab küsimust, kas parandusmäärusel on tagasiulatuv jõud, siis tuleb kõigepealt meenutada, et ELTL artikli 297 kohaselt jõustuvad liidu õigusaktid neis kindlaks määratud kuupäeval või selle puudumisel kahekümnendal päeval pärast avaldamist.

45 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast tuleneb, et erinevalt menetlusnormidest, mis on üldiselt kohaldatavad alates nende jõustumise päevast, tuleb liidu materiaalõigusnorme õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtete tagamiseks tõlgendada nii, et need on enne nende jõustumist tekkinud olukordade suhtes kohaldatavad üksnes siis, kui nende normide sõnastusest, eesmärgist või ülesehitusest nähtub selgelt, et neile tuleb selline mõju anda (vt selle kohta 22. juuni 2022. aasta kohtuotsus Volvo ja DAF Trucks, C-267/20, EU:C:2022:494, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

46 Käesoleval juhul on materiaalõigusnormi käsitleva parandusmääruse artiklis 2 sätestatud, et see jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*, ning selles ei ole sõnaselgelt ette nähtud, et see jõustub varasemal kuupäeval.

47 Parandusmääruse tagasiulatuv mõju nähtub siiski selgelt selle eesmärgist.

48 Nagu on märgitud parandusmääruse põhjendustes 1 ja 2, on selle määruse ese parandada üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 18 alapunkti a esimese lause ja selle määruse artikli 2 punkti 18 alapunkti b esimese lause rumeeniakeelset versiooni, mitte aga teisi keeleversioone, kuna see versioon sisaldab vigu, mis muudavad nende sätete tähendust.

49 Juba selle esemest nähtub, et parandusmääruse eesmärk on taastada üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 18 ühetaoline tõlgendamine kõigis selle sätte keeleversioonides, parandades *ab initio* tagasiulatuvalt tõlkevea, mis oli tehtud üldise grupierandi määruse rumeeniakeelses versioonis.

50 Kui parandusmäärusega oleks parandatud üldise grupierandi määruse rumeeniakeelset versiooni ainult edasiulatuvalt, oleksid üldise grupierandi määruse jõustumise ja parandusmääruse jõustumise vahele jääval ajavahemikul eksisteerinud ühel ja samal ajal selle määruse vastuolulised versioonid, mis mõlemad tuginesid selgele ja täpsele sõnastusele.

51 Parandusmääruse sellise tõlgendusega ei saa nõustuda, ilma et eirataks käesoleva kohtuotsuse punktides 36 ja 37 meenutatud liidu õiguse ühetaolise tõlgendamise ja kohaldamise nõuet.

52 Seega tuleb esimesele küsimusele vastata, et parandusmäärust tuleb tõlgendada nii, et sellega parandatakse üldise grupierandi määruse rumeeniakeelset versiooni tagasiulatuvalt alates viimati nimetatud määruse jõustumise kuupäevast.

Teine ja kolmas küsimus

53 Teise ja kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotlused esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus nõuda parandusmääruse alusel tagasi abi, mida Rumeenia andis 27. augusti 2020. aasta otsusega heakskiidetud abikava alusel enne parandusmääruse vastuvõtmist.

54 Nagu on leitud käesoleva kohtuotsuse punktis 52, parandatakse parandusmäärusega üldise grupierandi määruse rumeeniakeelset versiooni tagasiulatuvalt alates viimati nimetatud määruse jõustumise kuupäevast.

55 Mis puudutab parandatud rumeeniakeelset versiooni, siis on selge, et On Air Mediat ja Different Mediat tuli käsitada üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 18 tähenduses raskustes olevate ettevõtjatena ja nad oleks seega tulnud põhikohtuasjades kõne all olevate toetuste saajate hulgast välja jätta.

56 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab aga abi ebaseaduslikkuse tuvastamine põhimõtteliselt viima selleni, et liikmesriigi ametiasutused nõuavad abi tagasi, et taastada varasem olukord (vt selle kohta 8. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, punkt 33, ja 28. veebruari 2024. aasta kohtumäärus Kreeka *vs.* komisjon, C-797/22 P, EU:C:2024:174, punkt 71).

57 Siiski peavad need ametiasutused liidu õigust rakendades järgima selle aluspõhimõtteid, eelkõige õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid (1. aprilli 1993. aasta kohtuotsus Lageder jt, C-31/91 ja C-44/91, EU:C:1993:132, punkt 33, ning 5. septembri 2024. aasta kohtuotsus Novo Banco jt, C-498/22–C-500/22, EU:C:2024:686, punkt 100).

58 Õiguskindluse põhimõte tähendab, et õigusnormid peavad võimaldama asjasse puutuvatel isikutel täpselt teada oma kohustuste ulatust (1. oktoobri 1998. aasta kohtuotsus Ühendkuningriik *vs.* komisjon, C-209/96, EU:C:1998:448, punkt 35, ja 22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Stichting Rookpreventie Jeugd jt, C-160/20, EU:C:2022:101, punkt 41).

59 Kuigi üldreeglina on õiguskindluse põhimõttega vastuolus see, kui liidu õigusakti ajaline kehtivus algab enne selle avaldamist või teatavakstegemist, võib see erandkorras olla teisiti, kui üldise huvi eesmärk seda nõuab ja kui huvitatud isikute õiguspärase ootuse põhimõttest on nõuetekohaselt kinni peetud (25. jaanuari 1979. aasta kohtuotsus Racke, 98/78, EU:C:1979:14, punkt 20, ja 12. novembri 1981. aasta kohtuotsus Meridionale Industria Salumi jt, 212/80–217/80,

EU:C:1981:270, punkt 10), ning kui asjaomaste õigusnormide sõnastusest, eesmärgist või ülesehitusest nähtuvalt tuleb neile selline mõju omistada (24. septembri 2002. aasta kohtuotsus Falck ja Acciaierie di Bolzano, C-74/00 P ja C-75/00 P, EU:C:2002:524, punkt 119, ning 30. aprilli 2019. aasta kohtuotsus Itaalia *vs.* nõukogu (Vahemere mõõkkala püügikvoodid), C-611/17, EU:C:2019:332, punkt 106 ja seal viidatud kohtupraktika).

60 Seoses õiguspärase ootuse kaitse põhimõttest tuleneva tingimusega tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt eeldab õigus tugineda sellele põhimõttele, et liidu pädevad asutused on huvitatud isikule andnud volitatud ja usaldusväärsetest allikatest täpseid, tingimusteta ja ühtelangevaid kinnitusi (5. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 97 ja seal viidatud kohtupraktika).

61 Seega ei saa liikmesriigi praktika, mis on vastuolus liidu konkreetsete õigusnormidega, luua õiguspärast ootust isikule, kes saab selliselt tekkinud olukorrast kasu (15. detsembri 1982. aasta kohtuotsus Maizena, 5/82, EU:C:1982:439, punkt 22, ning 19. detsembri 2024. aasta kohtuotsus Kaduna, C-244/24 ja C-290/24, EU:C:2024:1038, punkt 131).

62 Riigiabi valdkonnas väljakujunenud Euroopa Kohtu praktikast nähtub, et kuna komisjonil on vastavalt ELTL artiklile 108 kohustus riigiabi kontrollida, siis esiteks võivad abi saavad ettevõtjad üldjuhul toetuda õiguspärasele ootusele abi seaduslikkuse suhtes ainult siis, kui abi andmisel on järgitud selles artiklis ette nähtud menetlust, ja teiseks peab hoolas ettevõtja suutma tavaliselt kindlaks teha, kas kõnealust menetlust on järgitud (5. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 98 ja seal viidatud kohtupraktika).

63 Samuti tunnistab Euroopa Kohus siiski võimalust, et ebaseadusliku abi saaja tugineb erandlikele asjaoludele, mille alusel ta sai õiguspäraselt eeldada, et abi on seaduslik, ja keelduda seetõttu abi tagastamast (vt selle kohta 20. septembri 1990. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-5/89, EU:C:1990:320, punkt 16).

64 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 80, ei põhinenud käesoleval juhul On Air Media ja Different Media usaldus selle vastu, et nad kuuluvad sellise abi saajate hulka, mis võidakse üldise grupierandi määruse alusel heaks kiita, mitte ainult Rumeenia ametiasutuste käitumisel, eelkõige riigisisesel abikaval ja selle raames tehtud otsustel selle abi andmise kohta, vaid ka *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud üldise grupierandi määruse rumeeniakeelse versiooni selgel, kuigi ekslikul tekstil, millele abikavas viidati.

65 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 73 rõhutas, ei saa On Air Mediale ja Different Mediale põhikohtuasjade asjaoludel ette heita, et nad ei kontrollinud üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 18 teisi keeleversioone, samas kui miski selle sätte rumeeniakeelses versioonis ei tekitanud mis tahes tõlgendamisraskusi.

66 Lisaks kiitis komisjon 27. augusti 2020. aasta otsusega heaks vaidlusaluse riikliku abikava, millest oli komisjonile nõuetekohaselt teatatud, ja see võis samuti tekitada õiguspärase ootuse, et selle kava alusel antud abi on seaduslik.

67 Eeltoodut arvestades tuleb teisele ja kolmandale küsimusele vastata, et õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui parandusmääruse alusel nõutakse tagasi abi, mida Rumeenia andis 27. augusti 2020. aasta otsusega heakskiidetud abikava alusel enne parandusmääruse vastuvõtmist.

Kohtukulud

68 Kuna põhikohtuasjade poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotlused esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse sama kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. **Komisjoni 15. märtsi 2021. aasta määrust (EL) 2021/452, millega parandatakse komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ([ELTL] artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks) rumeeniakeelset versiooni, tuleb tõlgendada nii, et sellega parandatakse komisjoni 17. juuni 2014. aasta määruse (EL) nr 651/2014 [ELTL] artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks, rumeeniakeelset versiooni tagasiulatuvalt alates viimati nimetatud määruse jõustumise kuupäevast.**

2. **Õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui määruse 2021/452 alusel nõutakse tagasi abi, mida Rumeenia andis komisjoni 27. augusti 2020. aasta otsusega C(2020) 5949 (final) – Riigiabi SA.58166 (2020/N) – Rumeenia – COVID 19: Toetus VKEdele ja suurettevõtjatele COVID-19 pandeemiast tingitud majanduskriisi ületamiseks heakskiidetud abikava alusel enne selle määruse vastuvõtmist.**

Allkirjad